

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 9Co/14/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6119356513
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Miková
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2024:6119356513.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Mikovej a členiek senátu JUDr. Gizely Majerčák a JUDr. Dany Popovičovej v spore žalobcov: 1. A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XX, D., 2. A. B., nar. X.X.XXXX, bytom E. XX, 3. F. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom H. XXXX/XXX, D., 4. A. G., nar. XX.X.XXXX, bytom H. XXX/XX, D., 5. C. I., nar. X.X.XXXX, bytom J. XX, D., 6. C. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XXXX/X, D., 7. D. K., nar. XX.X.XXXX, bytom B. X, D., 8. G. K., nar. X.X.XXXX, bytom B. XXXX/XX, D., 9. L. K., nar. X.X.XXXX, bytom A. XX, D., 10. A. M., nar. X.X.XXXX, bytom I. X, D., všetci zastúpení advokátom JUDr. JCLic. K. A., N., so sídlom Južná trieda 28, Košice, proti žalovanému: Mesto Košice, so sídlom Tr. SNP 48/A, Košice, IČO: 00 691 135, o zaplatenie 13.222,90 eur s prísl., o odvolaní žalobcov proti rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 20. októbra 2022 č.k. 44C/9/2020-313

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Nepriznáva stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e:

1. Súd prvej inštancie preskúmaným rozsudkom zamietol žalobu, ktorou žalobcovia žiadali za obdobie august 2016 až august 2019 finančnú náhradu od žalovaného za užívanie pozemkov v ich podielovom spoluvlastníctve ako verejnú zeleň tvoriacu súčasť verejného N. C. v kat. území E. A., O. D. P. Q. uplatňovali titulom náhrady za vecné bremeno vzniknuté podľa zákona č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovo-právnom vypořádání pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky (ďalej „zákon č. 66/2009 Z.z.“), neskôr tvrdili, že im právo na finančné plnenie patrí titulom vydania bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka (OZ) dôvodiac absenciou predpokladov aplikácie zákona č. 66/2009 Z.z., ktorý sa primárne vzťahuje na stavby, nie na verejnú zeleň.

2. V konaní súd vychádzal z nespornej skutočnosti, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností - pozemkov nachádzajúcich sa v mestskom parku Anička v kat. úz. E. A., obec Košice-Sever, okres D. P., zapísaných na LV č. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX, R. XXXXX C. R. XXXXX a to v rozsahu spoluvlastníckych podielov špecifikovaných v žalobe, z titulu čoho uplatňovali za užívanie ich vlastníctva právo na finančnú náhradu spoločne a nerozdielne v sume 13.222,90 eur. Súd posudzoval užívané plochy na ktorých je verejná zeleň ako súčasť stavby – N. C., vychádzajúc z predloženej dokumentácie – Jednostupňového projektu kanalizácie stokovej pre Park kultúry a oddychu (PKO) Košice z mája 1968, Rozhodnutia ObNV, Odbor výstavby Košice-Sever č. 2321/75-Kol/Já z 1.9.1975 o povolení akcie PKO – detské ihrisko Košice, Štúdie súboru stavieb PKO Košice organizácie Stavoprojekta z októbra 1980 a novembra 1985, ktorým bolo územie parku Anička

vymedzené pre komplexné poskytovanie služieb pre oddych a s ním spojené činnosti, nadväzovalo na existujúci areál Ryba, cieľom bolo vybudovať stály zábavný a verejný park s kompletnou vysokou zeleňou a novovybudovaným pásom parkovej zelene. Zohľadňujúc § 43a ods. 1, 3 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (ďalej „Stavebný zákon“) súd konštatoval, že v parku C. ide síce o pozemky ako plochy zelene zarastené trávnatým porastom a drevinami s mobiliárom a s plochami komunikácie pre peších a cyklistov, ktoré sú však z pohľadu účelu, na ktorý slúžia, a na ktorý boli aj v minulosti určené, súčasťou stavby N. C. na športovo-rekreačné využitie. Ide o objekt, ktorý je nutné považovať za inžiniersku stavbu a teda oddychový park v zmysle § 43 ods. 3 Stavebného zákona. N. C. hodnotil ako jeden celok, ktorý je takto ponímaný aj verejnosťou, ku ktorej stavbe § 1 zákona č. 66/2009 Z.z. uvažuje so zriadením vecného bremena. Súd ďalej uviedol, že aj pre prípad, ak by uvedené pozemky považoval za verejnú zeľň v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z.z., neznamená to, že na ňu sa neaplikujú ustanovenia o zriadení vecného bremena, keďže tieto sa primerane aplikujú aj na pozemky, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál vo vlastníctve obce alebo verejná zeľň. V tomto odkázal aj na obdobné hodnotenie lokality „Borovicový háj“ v rozhodnutí Krajského súdu v Košiciach 6Co/78/2022.

3. K námietkam žalobcov, že aj v prípade ak by N. C. bol hodnotený ako inžinierska stavba, išlo by o stavbu nepovolenú, lebo žalovaný nepredložil stavebné povolenie, iba listinné dôkazy o postupnom budovaní Parku kultúry a oddychu C., súd konštatoval, že predložené listiny dokladajú budovanie parku a jeho súčastí počnúc rokom 1968 s následnou postupnou realizáciou jeho usporiadania ako objektu určeného na oddychovú a športovú činnosť, o skutočnosti ktorej stavby svedčí aj štúdia súboru stavieb Parku kultúry a oddychu z roku 1985, kedy bola verejná zeľň súčasťou areálu, kde sa nachádzajú aj pozemky žalobcov. Zdôraznil, že listinné dôkazy žalovaným predložené je nutné hodnotiť v kontexte doby, kedy boli vydané či vypracované, časť z nich ešte pred prijatím Stavebného zákona, a pokiaľ aj žalovaný nevie konkrétne rozhodnutie predložiť, je možné prijať záver o povolenosti parku, k čomu odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 5Cdo 71/2008, podľa ktorého ak nie je dôvod k pochybnostiam, že sa určité veci v čase dávno minulom, t.j. ak časový odstup podstatne prekračuje aj vydržacie či skartačné lehoty, diali obvyklým či úradným postupom, je dôkazné bremeno o tom, že v konkrétnom prípade sa tak nestalo na tom, kto takúto skutočnosť tvrdí. Posudzujúc nárok podľa ustanovení zákona č. 66/2009 Z.z. konštatoval, že v súlade s § 4 citovaného zákona k pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov, nachádzajúcich sa pod stavbou oddychového N. C. vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu v prospech žalovaného. Spornou okolnosťou nebolo, že žalovaný tieto pozemky užíva a nadobudol park Anička, podľa ustanovení zákona č. 138/91 Zb. v zmysle delimitačného protokolu, hospodárskej zmluvy a rozhodnutia z roku 1983.

4. Pri hodnotení charakteru nároku na náhradu za zriadené vecné bremeno ako odplaty jednorazovej alebo opakovanej zohľadnil aktuálnu judikatúru Najvyššieho súdu SR akceptovanú tiež súdom ústavným a prezentovaných v rozhodnutiach NS SR 2Cdo 194/2018 zo dňa 26.8.2019, 8Cdo 17/2019 zo dňa 30.11.2020 a 1Cdo 99/2019 zo dňa 26.1.2022, ktoré rozhodnutia s odkazom na predchádzajúcu súdnu prax pri posudzovaní nároku na odplatu za vecné bremeno podľa zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov konštatovali, že aj v uvedenom prípade zákonné vecné bremeno vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona. Vo vzťahu k odlišným rozhodnutiam okresných a krajských súdov konštatoval, že tieto nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ktorej by mal súd prvej inštancie postupovať. Nepovažoval za narušený ani princíp právnej istoty, nakoľko súdna prax sa ustálila až po vydaní rozsudkov spomínaných žalobcami v obdobných veciach. Vzhľadom na vznesenú námietku premlčania žalovaným posudzoval včasnosť uplatnenia nároku podľa § 100, § 101 OZ. Uviedol, že právo na uplatnenie nároku prislúchalo prvému vlastníkovi pozemku, kedy žalobu bolo možné podať dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. k 1.7.2009, ktorý okamih bol daný objektívne bez ohľadu na to, či oprávnený vedel alebo nevedel o svojom práve, z ktorých dôvodov sa právo žalobcov ako vlastníkov (spoluvlastníkov) pozemkov premlčalo najneskôr dňa 1.7.2012. Ak žalobou uplatnili nárok na súde 21.8.2019, stalo sa tak oneskorene, preto im nárok nebolo možné priznať. Súd sa vysporiadal aj s poukazom žalobcov na odlišné stanoviská sudcov ústavného súdu vo veci sp.zn. PL.ÚS 7/2022, podľa ktorých je potrebné skúmať, či námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi. K uvedenému súd uviedol, že žalobcovia žiadne skutočnosti svedčiace pre rozpor s dobrými mravmi netvrdili a ani neboli v konaní zistené, preto považoval námietku premlčania za odôvodnenú, neodporujúcu zákonnej úprave a dobrým mravom. Zdôraznil, že žalobcovia sa môžu domáhať nápravy situácie v konaní o nariadení pozemkových úprav podľa § 2 ods. 1 písm. l/ zákona č. 330/91 Zb. o pozemkových úpravách, keďže im svedčí

oprávnenie podať návrh na začatie konania a upraviť spornú situáciu do budúca. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP priznajúc plne procesne úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov proti žalobcom v plnom rozsahu.

5. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobcovia z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d/, f/, h/ CSP že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/) a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/). Žiadali, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Podľa odvolateľov rozhodnutie súdu narušuje princíp právnej istoty, lebo je v rozpore s konštantnou judikatúrou súdov, z ktorej vychádzali v čase podania žaloby, že odplata za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. patrí vo forme opakujúceho sa plnenia. Pokiaľ cieľom zákona č. 66/2009 Z.z. bolo vysporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, na ktorých majú obce a samosprávne kraje postavené stavby, tak rozhodovacou činnosťou súdov z ktorej vychádzal aj súd prvej inštancie sa úplne popiera tento účel a význam zákona. Zopakovali stanovisko, že zákon č. 66/2009 Z.z. sa na predmetný spor nevzťahuje, lebo aj rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré sa odvoláva súd prvej inštancie sa týkajú pozemkov pod cestami a nie parkov a verejnej zelene. Zastávali názor, že najvyšší súd sa vo svojich rozhodnutiach vôbec nevysporiadal s otázkou, prečo odplata za vecné bremeno podľa daného zákona by nemohla byť opakujúca sa, pričom je potrebné rozlišovať vznik vecného bremena a trvanie vecného bremena, teda aj trvanie obmedzenia vlastníckeho práva. V uvedenom kontexte vyjadrili, že súd sa nevysporiadal s otázkou dobrých mravov pri uplatnení nároku a premlčaní práva, lebo žalovaný napriek tomu, že jeho park je na cudzích pozemkoch už 30 rokov za užívanie nezaplatil ani neodkúpil pozemky, a za vzniknutú situáciu nenesú zodpovednosť žalobcovia ale štát, ktorý vytvoril stav bezprávia, keď bez súhlasu vlastníkov budoval na cudzích pozemkoch.

7. Výhrady a nesprávnej aplikácii zákona č 66/2009 Z.z. zakladali na tvrdeniach, že na dotknutých pozemkoch nestojí žiadna stavba, pričom § 4 citovaného zákona upravuje, že vecné bremeno možno zriadiť len k pozemkom pod stavbou, ktorá spĺňa zákonom stanovené kritériá, a ide o stavbu povolenú, no predmetom konania sú parcely v N. C., na ktorých je verejná zeleň, nie stavba. Aj pre prípad, ak by N. C. bol posudzovaný ako stavba, nebolo preukázané, aby išlo o stavbu povolenú. Nesúhlasili s argumentáciou súdu, že absencia stavebného povolenia je vzhľadom na časový odstup od realizácie N. C. pochopiteľná, a že iné dokumenty osvedčujú, že išlo o stavbu legálnu a povolenú, lebo žalovaný v archíve našiel a v tomto konaní predložil rozsiahle historické dokumenty z roku 1968, pričom v porovnaní so stavebným povolením sú to nepodstatné nezáväznú dokumenty. Je zrejmé, že v prípade, ak by existovalo stavebné povolenie týkajúce sa parku Anička, žalovaný by ho v archíve dohľadal. Poukázali na rozhodnutie o využití územia zo dňa 15.03.1985, ktoré sa týkalo iného parku v Košiciach Borovicového hája a v uvedenom rozhodnutí je uvedené, že pred vydaním stavebného povolenia je nutné pozemok majetkovo právne usporiadať a predložiť list vlastníctva. Ak by mesto v tomto konaní predložilo aspoň rozhodnutie o využití územia týkajúce sa parku Anička, istotne by obsahovalo podmienku pred vydaním stavebného povolenia pozemky majetkovo právne usporiadať. Je všeobecne známou skutočnosťou, aj súčasťou tuzemského právneho poriadku konštatovanie, že komunistický režim v dobe od 1948 až 1989 porušoval základné ľudské práva a svoje vlastné zákony, avšak súd na tieto skutočnosti absolútne neprihliadal, opomína ich a prezumuje, čo je ale neprípustné. Poukázali na to, že skartáciu dokumentov nie je možné pričítať na ľarchu vlastníkov pozemkov, k čomu sa vyjadril ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti (III.ÚS/127/2010 z 22. júna 2010).

8. Zhodne ako v konaní na súde prvej inštancie tvrdili, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu vzniklo iba k pozemkom pod stavbami, ktoré sú uvedené v § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. a nie k takým pozemkom, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, teda ktoré sú uvedené v § 1 ods. 2 citovaného zákona, ktorý názor podľa nich potvrdzovala aj dôvodová správa v osobitnej časti k § 1 k návrhu zákona č. 66/2009 Z.z., ktorá uvádza: „Návrh zákona upravuje usporiadanie predmetných zastavaných pozemkov do vlastníctva vlastníkov stavieb, t.j. do vlastníctva obcí a vyšších územných celkov. Primerane podľa tohto zákona budú môcť byť usporiadané aj pozemky, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál alebo verejná zeleň.“. Nakoľko zákonodarca explicitne predpokladá obmedzenú aplikáciu zákona č. 66/2009 Z.z. na verejnú zeleň, športový areál a cintoríny, je daný ich nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. OZ, keďže vecné bremeno na ich parcelách v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. nikdy nevzniklo. Pre prípad hodnotenia nároku ako

odplaty za vecné bremeno považovali za odporujúce zmyslu a účelu zákona takýto nárok vlastníka obmedzeného pozemku hodnotiť ako odplatu jednorazovú, lebo tak už nič nedonúti obce a samosprávne kraje, aby pristúpili k vysporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom pod ich stavbami zámennými zmluvami alebo pozemkovými úpravami. Opakovaná náhrada za vecné bremeno má v tomto prípade charakter donucujúceho prostriedku proti vlastníkovi stavby. Ak by aj vlastníci pozemkov boli bdeli a vedeli o zákone č. 66/2009 Z.z., zo žiadneho ustanovenia tohto zákona sa nedozvedeli, že si majú požiadať o jednorazovú odplatu za zriadené vecné bremeno, a to v premlčacej lehote počítanej odo dňa účinnosti tohto zákona. Ku dňu účinnosti zákona žalobcom objektívne nemohlo byť známe, že majú nárok iba na jednorazovú odplatu, ktorej premlčacia lehota plynie odo dňa účinnosti zákona, ktorá okolnosť nebola známa ani súdom. O tom, že im patrí len jednorazová odplata sa žalobcovia prvýkrát dozvedeli až z rozhodnutia, proti ktorému smeruje toto odvolanie, preto premlčacia doba nároku na jednorazovú náhradu môže začať plynúť najskôr odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia. V tejto súvislosti analogicky poukázali na rozhodnutie ESLP v prípade Urbárskej obce Trenčianske Biskupice proti Slovenskej republike, keď včasnosť uplatnenia práv sa posudzovala vo väzbe na deň, keď nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie z ktorého sa spoločenstvo definitívne dozvedelo o negatívnych účinkoch aplikácie § 7 a nasl. zákona č. 64/1997 Z.z. na svoj prípad. Analogicky usudzovali, že aj na ich prípad možno aplikovať, že premlčacia doba nároku na jednorazovú odplatu za užívanie nehnuteľností žalobcov nemôže začať plynúť skôr, ako sa žalobcovia dozvedeli o tom, že majú nárok len na jednorazovú odplatu, keď sa dozvedeli o negatívnych účinkoch zákona č. 66/2009 Z.z. na svoj prípad. V tejto súvislosti poukázali a priložili odlišné doplňujúce stanoviská sudcov Ústavného súdu vo veciach odplaty za zákonné vecné bremená, v ktorých výslovne spomínajú aj zákon č. 66/2009 Z.z.. Odlišné stanoviská sa týkajú uznesenia Ústavného súdu SR č.k. PL. ÚS 7/2022 z 11. mája 2022, z ktorého okrem iného vyplýva, že aj v prípade, ak by došlo k premlčaniu jednorazovej náhrady, nemôže to zakladať premlčanie nároku na náhradu opakovanú en bloc, inak povedané, zostane možné súdnou cestou uplatniť opakujúcu náhradu max. 3 roky späť, pričom ak nebude oprávnený z vecného bremena v budúcnosti plniť dobrovoľne, bude takúto náhradu možné žiadať na súde opätovne za nasledujúce časové intervaly.

9. Žalovaný vyjadrenie k odvolaniu nepodal.

10. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd po kladnom posúdení prípustnosti a včasnosti podaného opravného prostriedku subjektom, v neprospech ktorého bolo rozhodnuté, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu danom § 379, § 380 ods. 1, 2 CSP z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a prijal záver, že odvolanie nie je nedôvodné. Žiadny zo žalobcami uplatnených odvolacích dôvodov nebol naplnený, preto odvolací súd rozsudok v zmysle § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

11. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 21. februára 2024 v pojednávacej miestnosti č.dv. 210 na II. poschodí Krajského súdu v Košiciach, miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené na úradnej a webovej stránke Krajského súdu v Košiciach v zhode s § 219 ods. 3 CSP.

12. Žalobcami uplatnené odvolacie dôvody neboli dané, pretože súd sa v odôvodnení rozsudku presvedčivo, zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými podstatnými argumentmi procesných strán vychádzajúc zo správne a úplne zisteného skutkového stavu veci, ktorý vyhodnotil podľa správnej právnej normy a túto aj v súlade so zmyslom a účelom zákona interpretoval rešpektujúc ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

13. Žalobcovia v odvolaní v podstatnej časti už len opakujú argumenty uvádzané v konaní pred súdom prvej inštancie, s ktorými sa súd prvej inštancie vysporiadal, ich odvolacie námietky nie sú preto spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku a neumožňujú prijať iné závery. Odvolací súd v tomto odkazuje na odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré neopakuje (§ 387 ods. 2 CSP).

14. Podstatou odvolacej argumentácie žalobcov je nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie z dôvodu nesprávnej aplikácie zák. č. 66/2009 Z.z., ktorý sa podľa ich názoru na prejednávajúcu vec nevzťahuje, lebo na pozemkoch nie je žiadna stavba len verejná zeleň, a vecné bremeno v zmysle § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z., môže vzniknúť len k pozemkom zastavaným stavbami v zmysle § 1 ods. 1 spomínaného zákona. Podľa názoru žalobcov N. C. nie je stavbou, keďže sa v tomto areáli nenachádza žiadna stavba povolená v zmysle stavebných predpisov. Pokiaľ by aj mal byť aplikovaný zákon č. 66/2009 Z.z. žalobcovia namietajú správnosť vyhodnotenia nároku na náhradu (odplatu) za zriadené vecné bremeno ako odplatu jednorazovú, ktorá sa premlčuje v trojročnej premlčacej lehote odo dňa účinnosti zákona.

15. Je nesporným, že pozemky žalobcov, za ktoré uplatňujú nárok na finančné plnenie sú ako verejná zeleň súčasťou N. C., ktorý podľa predloženej dokumentácie predstavuje športovo-relexačný areál, ktorý ako celok funkčne slúži na zabezpečovanie potrieb obyvateľov mesta v súvislosti s jeho športovo-relexačným využitím. Listinné dôkazy dokumentujúce okolnosti jeho vzniku a jeho účelové určenie odôvodňujú záver, že sa jedná o jeden funkčný celok, ktorý je inžinierskou stavbou v zmysle § 43a ods. 3 písm. p) Stavebného zákona, preto v zmysle právnych predpisov má N. C. charakter stavby. Stavbou v občianskoprávnom zmysle podľa ustálenej judikatúry sa rozumie výsledok stavebnej činnosti tak, ako ho chápu stavebné predpisy, pokiaľ výsledkom takejto činnosti je vec v právnom zmysle, to znamená spôsobilý predmet občianskoprávných vzťahov vrátane vlastníckeho práva (teda nie súčasť inej veci). Zákon č. 66/2009 Z.z. v § 1 stanovuje na aplikáciu tohto zákona len dve podmienky: 1/ musí ísť o pozemok pod stavbou vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku a zároveň 2/ stavba prešla do vlastníctva obce alebo vyššieho územného celku podľa osobitných predpisov (napr. zák. č. 138/1991 Zb. - delimitáciou zo štátu na obec). Nebolo sporným, že N. C. prešiel do vlastníctva obce, a nebolo podstatné, či išlo o stavbu povolenú alebo nepovolenú, lebo účelom zákona č. 66/2009 Z.z. je usporiadať vlastnícke vzťahy práve aj k stavbám a iným objektom, ktoré povolené a skolaudované podľa stavebných predpisov neboli, pretože boli postavené na cudzích pozemkoch (nepatriacich obci, vyššiemu územnému celku). Súd prvej inštancie preto správne uzavrel, že žalovaný neužíva pozemky bez právneho dôvodu, ale užíva ich titulom zákonného vecného bremena podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z..

16. Súd prvej inštancie v súlade s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutiami ústavného súdu, na ktoré poukázal vo svojom rozhodnutí a z ktorých citoval, vyhodnotil nárok žalobcov na náhradu (odplatu) za zákonné vecné bremeno zriadené podľa zákona č. 66/2009 Z.z. ako formu jednorazovej odplaty, ktoré právo na peňažné plnenie nebolo možné priznať vzhľadom na uplynutie trojročnej premlčacej doby (§100, §101 OZ) plynúcej odo dňa účinnosti zákona 1.7.2009, pričom žalobcovia podali žalobu na súd až 21.8.2019. Základom odôvodnenia odvolaním napadnutého rozsudku je Najvyšším súdom SR prijatý záver o nároku na odplatu za vecné bremeno vzniknuté podľa zákona č. 66/2009 Z.z. ako o nároku na jednorazovú odplatu, ktorý vznikol vtedajšiemu vlastníkovi pozemku účinnosťou zákona 1.7.2009 vyjadrený v rozhodnutiach 8Cdo/17/2019, 2Cdo/194/2018, ktoré nadviazali na skoršie rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014, závery ktorých boli zopakované tiež v ďalších rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR 1Cdo/171/2021, 1Cdo/99/2019. Súd prvej inštancie rozhodol v súlade s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, keď uzavrel, že charakter uplatneného práva žalobcov na zaplatenie náhrady za zriadenie vecného bremena je súdnou praxou ustálené ako jednorazová odplata, a nakoľko vecné bremeno v prospech žalovaného na pozemku, ktorý je momentálne v podielovom spoluvlastníctve žalobcov vzniklo zo zákona ku dňu 1.7.2009 a vlastník pozemku si v zmysle ustanovení Občianskeho zákona o premlčaní neuplatnil nárok na odplatu v lehote troch rokov od jeho vzniku, toto právo sa premlčalo. Vlastníkom pozemkov ostáva zachované právo na vyporiadanie zaťaženého pozemku zámenou pozemkov alebo v konaní o pozemkových úpravách (§2 zákona č. 66/2009 Z.z.), ktoré s účinnosťou od 1.9.2022 môže iniciovať aj vlastník dotknutého pozemku (§2, §6, § 7 zákona č. 330/1991 o pozemkových úpravách v znení zákona č. 257/2022 Z.z.).

17. Pokiaľ žalobcovia považovali rozhodnutie súdu za odporujúce princípom právnej istoty a bránili sa doposiaľ prevažujúcim hodnotením peňažnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva podľa zákona č. 66/2009 Z.z. v rozhodnutiach krajských a okresných súdov ako náhrady opakovanej, odvolací súd zdôrazňuje, že rozhodnutia prvoinstančných a odvolacích súdov netvorí ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, ktorá je pre formovanie súdnej judikatúry určujúca. Predchádzajúce rozhodnutia odvolacích súdov nie sú pre rozhodnutie vo veci právne záväzné (porovnaj aj NS SR

5Cdo/10/2021). V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu SR R71/18 „za ustálenú rozhodovaciu prax súdov (najvyšší súdnych autorít) treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutia najvyššieho súdu a rozhodnutia súdov Slovenskej republiky vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1.1.1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatúrne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorým bol opakovane potvrdený určitý právny názor alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na nich nadviazali. Do ustálenej rozhodovacej praxe (dovolacieho) súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávané Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. decembra 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. 1, 1965 -1967, 1980 (II, 1964 – 1969) a 1986 (č. IV, 1970 – 1983), pokiaľ sú stále použiteľné, najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu a neboli prekonané neskoršou judikatúrou.

18. K namietanému porušeniu princípu právnej istoty a legitímnych očakávaní prejavujúcich sa v zásahu do práva ochranu vlastníctva (majetku) odvolací súd uvádza, že Európsky súd pre ľudské práva formuloval všeobecný princíp, podľa ktorého požiadavka právnej istoty (ani ochrana legitímneho očakávania) nezahŕňa právo na ustálenú judikatúru (Unédic proti Francúzsku, č. 20153/04). Judikatúra nemôže byť bez vývoja a nie je vylúčené, aby (a to i pri nezmenenej právnej úprave) bola nielen dopĺňovaná o nové interpretačné závery, ale aj menená. I keď zmena judikatúry vyvoláva konflikt medzi požiadavkou právnej istoty a požiadavkou materiálnej spravodlivosti súdneho rozhodnutia, v aplikačnej praxi súdov je možná. S ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý je vo všeobecnosti viazaný len zákonom, opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť vývoj judikatúry k posudzovanej otázke (porovnaj aj rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 46/2013, sp. zn. II. ÚS 346/08). Už v čase podania žaloby bola rozhodovacia prax súdov v otázke posudzovania nároku na odplatu za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. nejednotná, ale len prevažujúca prax súdov nižšej inštancie, nezakladá nárok na priznanie opakovanej náhrady za zriadenie vecného bremena. Odvolací súd dopĺňa, že k retrospektívnym účinkom zmenenej judikatúry dovolací súd vyjadril vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/198/2017, 9Cdo/67/2020, 7Cdo/20/2021) priebežne stabilný názor, že pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu a iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti, ale nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza (viď NS SR sp. zn. 7Cdo/77/2020).

19. Otázka charakteru náhrady za zákonom zriadené vecné bremeno podľa zákona č. 66/09 Z.z. bola v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie ako i rozhodnutia odvolacieho súdu v danej veci ustálená konštantnými rozhodnutiami súdu vyššej inštancie zmienených v odôvodnení napadnutého rozsudku, ako aj v tomto rozhodnutí ako náhrada jednorazová, na uplatnenie ktorej náhrady v konaní pre súdom plynula trojročná premlčacia doba od 1.7.2009 tomu, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti v čase vzniku zákonného vecného bremena. Pretože žaloba bola v danom prípade podaná až v roku 2019, nebolo možné žalobcom uplatnený nárok priznať vzhľadom na dôvodnú námietku premlčania vznesenú žalovaným (§100 OZ).

20. K obrane žalobcov, že sa súd nevysporiadal s otázkou dobrých mravov pri posudzovaní námietky premlčania, odvolací súd uvádza, že žalobcovia v priebehu konania pred súdom prvej inštancie vo svojej argumentácii netvrdili žiadne špecifické okolnosti, pre ktoré by bolo možné odoprieť žalovanému výkon práva namietat premlčanie uplatneného nároku, a súd prvej inštancie v bode 44. konštatoval, že ani sám také dôvody nezistil. Pokiaľ odvolatelia poukazujú na to, že park je na ich pozemkoch už 30 rokov a žalovaný im za užívanie parku nič nezaplatil a neusiloval sa o majetkovoprávne vysporiadanie a nereagoval na ich ponuku na odkúpenie pozemku a nevysporiadal sa ani s tým, že túto situáciu vytvoril štát, ktorý okupoval pozemky aj žalobcov, budoval bez súhlasu vlastníkov na týchto pozemkoch a žalovaný následne neplatil nájom za tieto pozemky, tieto okolnosti neopodstatňujú neprihliadať na vznesenú námietku premlčania. Týkajú sa veľkej skupiny vlastníkov pozemkov, práve existencia zásahu do vlastníckeho práva iného viedla k prijatiu zákona č. 66/2009 Z.z. s cieľom vysporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, teda nepredstavujú výnimočné okolnosti, z ktorých by bolo

možné vyvodiť, že vznesená námietka premlčania je uplatnená v rozpore s dobrými mravmi. Rozpor s dobrými mravmi spočíva v tom, že výkon práva sa priechi spoločensky uznávaným názorom, ktoré vo vzájomných vzťahoch určujú, aký má byť obsah ich konania, aby bol súladný so všeobecnými zásadami spoločnosti. Vo všeobecnosti ide o prípad konania v rozpore s dobrými mravmi vtedy, keď konajúci síce formálne postupuje v medziach svojho práva, ale realizáciou tohto práva sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu. Za špecifických okolností však výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znaký konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natoľko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania (NS SR 2Cdo 249/2014,). V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva strany konania v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (II.ÚS 176/2011 zo dňa 20. apríla 2011.). V prejednávanej veci neboli tvrdené ani zistené žiadne výnimočné okolnosti pre ktoré by žalobcovia nemohli uplatniť svoj nárok včas, a procesnú obranu žalovaného nemožno v okolnostiach sporu hodnotiť ako šikanózný výkon práv, keď žalovaný sa žiadnym spôsobom nepričinil o oslabenie práv žalobcov.

21. Súd prvej inštancie rozhodol zákonu zodpovedajúcim spôsobom, preto bol odvolaním napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdený (§ 387 ods. 1 CSP) včítane výroku o náhrade vzniknutých trov zohľadňujúceho zásadu zodpovednosti sporových strán za výsledok konania, keď procesne úspešnému žalovanému bola priznaná ich náhradu v súlade s § 255 ods. 1 CSP.

22. O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP vychádzajúc zo skutočností, že procesne neúspešným odvolateľom nepatrí právo na náhradu vzniknutých trov a žalovanému žiadne preukázateľné trovy nevznikli, z ktorých dôvodov sporovým stranám náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

23. Rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach bolo prijaté v danej veci pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).